



# **Horizontalno zakonodavstvo**

Prethodni izveštajni period je obeležen snažnim uticajem pandemije COVID-19 na prava građana da učestvuju u donošenju odluka o životnoj sredini. U brojnim slučajevima je građanima bilo ograničeno ili čak potpuno uskraćeno pravo da prisustvuju javnim raspravama o različitim projektima i planovima (u pojedinim situacijama čak uz učešće policije na javnim raspravama). Osim toga, usled pandemije rad nadležnih organa je bio dodatno usporen i otežan zbog rada državnih službenika na daljinu. Uslovi pandemije su iziskivali prelazak na onlajn-okruženje, te je na taj način organizovano nekoliko procesa, ali su oni bili manjkavi u pogledu dosledne primene propisa kojima se regulišu učešće javnosti. Zakonodavna aktivnost je, kao i u prethodnom periodu, bila na minimumu i dodatno je usporena zbog pandemije. Neophodne izmene i dopune Zakona o proceni uticaja i Zakona o strateškoj proceni uticaja i dalje nisu donete. Pripremljen je i Nacrt IV Izveštaja o primeni Arhuske konvencije, ali tokom 2020. godine nije usvojen. Na kršenja prava iz Arhuske konvencije reagovao je i Komitet za pitanje usklađenosti sa odredbama Arhuske konvencije, koji je zaključio da Arhuska konvencija treba da se primenjuje u potpunosti tokom pandemije, da prava garantovana Konvencijom ne mogu biti umanjena, kao i da zemlje potpisnice (među kojima je i Srbija) ni na koji način ne mogu opravdati ograničavanje prava iz Arhuske konvencije pozivanjem na pandemiju. Period je obeležila i nešto veća aktivnost inspekcije za zaštitu životne sredine, kao i aktivnije angažovanje Zaštitnika građana u nadzoru nad obezbeđivanjem prava na zdravu životnu sredinu.

# Strateški i zakonodavni okvir

Iako je Republika Srbija skoro u potpunosti uskladila svoje zakonodavstvo s Direktivom o proceni uticaja na životnu sredinu (VRS, 2018) i dalje izostaje prenošenje njene naslednice, Direktive 2014/52/EU, koja je doneta radi unapređenja postupka procene uticaja na životnu sredinu. Da bi ova direktiva bila u potpunosti prenetu u domaće zakonodavstvo, neophodno je usvajanje izmena i dopuna Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu i Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o utvrđivanju liste (I) projekata za koje je obavezna procena uticaja i liste (II) projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu.

Prema Nacionalnom programu za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije (NPAA) (VRS, 2018) prvobitni rok za usvajanje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu bio je četvrti kvartal 2018. godine, što je najpre Planom rada Vlade odloženo za 2019. godinu (VRS, 2019), a potom i za oktobar 2020. godine (VRS, 2020). Do trenutka pisanja ovog izveštaja nije bilo aktivnosti u vezi sa izmenama i dopunama predmetnog zakona, a Planom rada Vlade za 2021. godinu usvajanje Zakona se planira za decembar 2021. godine (VRS, 2021). Od započinjanja procesa izmena i dopuna Zakona u 2018. godini, Radna grupa se nije sastajala redovno. Članovi Radne grupe su selektivno uključivani u procese, a komunikacija među članovima Radne grupe gotovo da i nije postojala. Takav trend je nastavljen i tokom 2020. godine, jer nije zabeležena nijedna aktivnost u vezi sa izmenama i dopunama Zakona.

Radionice i obuke državnih službenika i predstavnika pravosudnog sistema u vezi sa izmenama ovih zakona (previđene u NPAA za 2020. godinu) nisu održane, s obzirom na to da su uslovljene prethodnim usvajanjem zakona.

Sličan je i ishod u vezi sa usvajanjem Zakona o izmenama i dopunama Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, koje je potrebno za potpuno

usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva s Direktivom o strateškoj proceni uticaja (Direktiva 2011/42/EU).

Proces izmene Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, koji je tekao paralelno sa izmenama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, trebalo je da se završi usvajanjem ovog zakona još krajem 2018. godine. Međutim, njegovo usvajanje se i dalje odlaže. Iako je Planom rada Vlade za 2020. godinu (VRS, 2020), poslednje tromesečje prethodne godine previđeno kao novi rok za usvajanje Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, to se i dalje nije desilo. Novim Planom rada Vlade rok za donošenje ovog zakona je pomeren za decembar 2021. godine (VRS, 2021).

Direktiva 2003/4/EZ o pristupu javnosti informacijama o životnoj sredini u potpunosti je prenesena u domaće zakonodavstvo. Zarad postizanja pune harmonizacije potrebno je osigurati godišnje ažuriranje Ekoregistra i PRTR registra, kao i jačanje kapaciteta Agencije za zaštitu životne sredine za proširenje obima izveštavanja (VRS, 2018).

Direktiva 2003/35/EZ, kojom se reguliše učešće javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na životnu sredinu, i dalje je samo delimično prenet u domaće zakonodavstvo. Neophodne su izmene i dopune Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu kako bi Direktiva bila prenet u potpunosti.

Za potpuno prenošenje Direktive 2004/35/ES o odgovornosti za štetu prema životnoj sredini u nacionalno zakonodavstvo potrebno je usvajanje Zakona o odgovornosti za štetu prema životnoj sredini. Ovaj zakon, čija je izrada počela još 2015. godine je, prema NPAA, trebalo da se donese u drugom kvartalu 2019. godine, ali je Nacrt zakona još uvek u izradi. Tokom rada na Nacrtu, Ministarstvo zaštite životne sredine je u saradnji sa Arhus mrežom i Misijom OEBS-a u Srbiji organizovalo javne konsultacije u više gradova Srbije, tokom oktobra i novembra 2019. godine. Ovim konsultacijama prisustvovali su, pored predstavnika Ministarstva i Arhus mreže, i predstavnici lokalnih samouprava i civilnog sektora. Vlada Republike Srbije planira da usvoji u decembru 2021. godine Predlog Zakona o odgovornosti za štetu koja je prouzrokovana prema životnoj sredini (VRS, 2021).

Što se tiče Direktive 2008/99/ES o krivičnim delima u oblasti životne sredine, nije ostvaren napredak u odnosu na prethodnu godinu – ona je i dalje delimično prenetu u domaće zakonodavstvo. Usvajanje Predloga Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika planirane su za decembar 2021 (VRS, 2021).

Direktiva 2007/2/EC o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Evropskoj zajednici – INSPIRE direktiva, prenetu je u domaće zakonodavstvo usvajanjem Zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 27/2018).

# Sprovođenje propisa

Trend sužavanja prostora za učešće javnosti nastavio se i u 2020. godini. Ova godina je bila obeležena pandemijom COVID-19 u svim društvenim sferama, ali je pandemija bila i više puta zloupotrebljena kao izgovor kako bi se sprečilo učešće zainteresovane javnosti u procesu donošenja odluka. Ovo se naročito odnosi na prisustvo javnim raspravama o strateškim procenama uticaja i procenama uticaja različitih projekata i planova. U nekim situacijama, poput javne rasprave o Planu za urbanizaciju dela Makiškog polja, uočeno je prisustvo policijskih snaga na dan održavanja javne sednice Komisije za planove. Takođe, primetna je i loša koordinacija i neusklađenost rada različitih institucija u procesima pripreme zakonskih akata. Na primer, u toku pripreme izmena i dopuna Zakona o zaštiti prirode u potpunosti je izostalo učešće javnosti (što je naročito važno u delu vezanom za ocenu prihvatljivosti, koja će u nekim slučajevima biti sprovedena kao deo procene uticaja ili strateške procene uticaja na životnu sredinu). Predstavnici organizacija civilnog društva su u više navrata tražili od nadležnih institucija da obustave sve postupke javnih rasprava i javnih uvida, zbog toga što je način na koji su se ovi procesi sprovodili tokom 2020. predstavljao kršenje ne samo zakona već i demokratskih načela i prava građana. Tokom ovih procesa nisu bili omogućeni osnovni uslovi za učešće javnosti u postupcima donošenja odluka. Aktivisti i stručnjaci zaštite životne sredine više puta su isticali da se nedostatak vladavine prava vidi naročito u području zaštite životne sredine, gde se zakoni često zaobilaze, što od investitora, što od lokalnih organa vlasti, dok sankcije za takvo ponašanje često izostaju (BOŠ, 2020a). Pored toga, pristup javnosti informacijama o životnoj sredini u toku 2020. godine bio je ograničen usled pandemije, budući da su službenici u nadležnim institucijama radili van kancelarija, te su procesi komunikacije s njima tekli usporeno.

Tokom javne rasprave u Zrenjaninu građani su bili sprečeni da u septembru 2020. učestvuju na javnoj prezentaciji Studije o proceni uticaja na životnu sredinu projekta izgradnje fabrike kineske kompanije *Linglong International Europe*

d.o.o, jer, kako su tvrdili nadležni, zbog epidemioloških uslova prezentaciji ne može prisustvovati više od 30 ljudi, dok je građana bilo skoro duplo više (RERI, 2020a). U tom trenutku, na teritoriji Republike Srbije bila je na snazi Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i na otvorenom prostoru, ali je nejasno zbog čega su ova i druge javne prezentacije i rasprave bile zakazane uprkos nepovoljnoj epidemiološkoj situaciji. Time su se lokalne vlasti oglušile o Pravilnik o postupku javnog uvida, prezentaciji i javnoj raspravi o studiji o proceni uticaja na životnu sredinu i nisu ispunili svoju dužnost da omogućće transparentan postupak procene uticaja na životnu sredinu, za koji je nužno učešće svakog zainteresovanog predstavnika javnosti na svakoj javnoj prezentaciji ili raspravi.

Javna sednica Komisije za planove u sklopu javnog uvida u Nacrt Prostornog plana područja posebne namene za izgradnju termoelektrane „Kolubara B” prvobitno je trebalo da se održi 15. jula 2020. godine, ali je preventivno odložena usled pandemije COVID-19. Sednica je ponovo zakazana za 14. septembar, otvorena je i nakon sat vremena prekinuta. Prekidanju sednice prethodila je rasprava između predstavnika Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i prisutnih predstavnika organizacija civilnog društva i građana o nepravilnostima u vezi sa održavanjem sednice. Predstavници organizacija civilnog društva insistirali su da javna sednica nije smela biti organizovana usled epidemiološke situacije. U zgradi Opštine Lazarevac, gde je sednica bila zakazana, broj ljudi koji se okupio kako bi učestvovao u javnoj raspravi bio je veći od broja ljudi koji se, prema gorepomenutoj Naredbi, mogu okupiti na jednom mestu. Uprkos tome što je u sali konstatovano prisustvo većeg broja ljudi od dozvoljenog, predsedavajući je otvorio sednicu, čime je direktno prekršena Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru. Pored toga, ni predsedavajući ni bilo ko od članova Komisije nije vodio zvanični zapisnik, čime je načinjen prekršaj istog člana Pravilnika na koji se nadležni organ prethodno pozivao u nastojanju da ograniči broj učesnika (BOŠ, 2020b). Nakon prekidanja sednice nije objavljena informacija o novom datumu održavanja. Međutim, Ministarstvo je javnu sednicu naknadno organizovalo, i to 16. oktobra 2020. godine, bez učešća javnosti. Prema informacijama dobijenim od Ministarstva po zahtevu za informacije od

javnog značaja, Ministarstvo je objavilo oglas o održavanju sednice na samo jednom mestu – u jednom štampanom dnevnom listu, objavljenom na dan održavanja sednice.

Ista situacija ponovila se i tokom javnog uvida u Nacrt plana detaljne regulacije dela Makiškog polja sa Izveštajem o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu. Ovim planom bi šira zona vodoizvorišta glavnog grada trebalo da se pretvori u građevinsko zemljište, zarad izgradnje blizu 4,5 miliona m<sup>2</sup> stambenog i poslovnog prostora, čime bi se ugrozilo snabdevanje Beograda pijaćom vodom. I pored velikog broja zainteresovanih građana koji su došli da prisustvuju javnoj raspravi, prisustvo je građanima onemogućila policija, komunalna policija i obezbeđenje pod izgovorom poštovanja epidemioloških mera koje su bile na snazi (BOŠ, 2020v).

Još jedan primer koji ukazuje na sličnu praksu zloupotrebe vanrednih mera za suzbijanje pandemije COVID-19, kako bi se umanjila mogućnost učešća javnosti, jeste i slučaj zahteva za povećanje flotacije rudnika bakra u Majdanpeku kompanije *Serbia Zijin Copper*, kada javnost nije ni imala priliku da podnese komentare u postupku procene uticaja na životnu sredinu (RERI, 2020b). Ministarstvo zaštite životne sredine je donelo rešenje da kompanija nema obavezu da izradi studiju o proceni uticaja na životnu sredinu, iako na svojoj internet stranici Ministarstvo prethodno nije objavilo zahtev kompanije za odlučivanje o potrebi izrade studije o proceni uticaja na životnu sredine s pratećom dokumentacijom, u koju bi javnost mogla da ostvari uvid. Zbog ovoga zainteresovana javnost nije mogla da se informiše o projektu, a samim tim ni da dostavi svoje komentare.

Na kršenje propisa koji regulišu prava građana garantovana Arhuskom konvencijom tokom pandemije COVID-19 reagovao je Komitet za pitanje usklađenosti sa odredbama Arhuske konvencije. Komitet je zaključio da se Arhuska konvencija primenjuje u potpunosti tokom pandemije, da prava garantovana Konvencijom ne mogu biti umanjena kao i da zemlje potpisnice (među kojima je i Srbija) ni na koji način ne mogu opravdati ograničavanje prava iz Arhuske konvencije pozivanjem na pandemiju. Dakle, ograničenje prava na učešće javnosti u postupcima donošenja odluka iz Konvencije pozivanjem na pandemiju, kakvo



su organi uprave sprovodili tokom 2020. godine u Srbiji, predstavlja kršenje Arhuske konvencije.

Period koji obuhvata ovaj izveštaj bio je obeležen i procesom izrade IV Izveštaja o primeni Arhuske konvencije. Metodologija izrade Izveštaja, kao i javne konsultacije koje su organizovane u pet gradova u Srbiji, omogućili su učešće različitih zainteresovanih strana: predstavnika institucija, lokalnih samouprava i civilnog sektora. Proces je rezultirao Nacrtom IV Izveštaja o primeni Arhuske konvencije koji do kraja 2020. godine nije usvojila Vlada Republike Srbije.

Osim opisanog trenda sužavanja prostora za učešće javnosti u proceni uticaja na životnu sredinu, i dalje postoje znatni nedostaci samih studija o proceni uticaja na životnu sredinu, kao i u ranijim godinama. Iako su propusti u studijama često specifični za svaki pojedinačni slučaj, ipak se mogu uočiti i zajedničke karakteristike. Najčešći uočeni nedostaci su umanjivanje i potcenjivanje potencijalnih negativnih uticaja na životnu sredinu, zatim da se polazno stanje u studijama ne prikazuje detaljno, kao i da se ne koriste ažurni, dostupni podaci o stanju životne sredine. Ovakve manjkavosti su primećene, na primer, u pogledu sadržine Studije o proceni uticaja na životnu sredinu legalizacije kompleksa termoelektrane „Nikola Tesla A“: od proceduralnih propusta, preko izostanka analize uticaja termoelektrane u smislu klimatskih promena, nepotpunih podataka o stanju životne sredine, do pokušaja da se izbegne sveobuhvatni prikaz „komadanjem“ projekta na više celina (BGEN, 2020).

Slična je situacija i u slučaju Izveštaja o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu. Na primer, u slučaju Strateške procene uticaja Prostornog plana područja posebne namene za izgradnju termoelektrane „Kolubara B“, pitanje uticaja rada postrojenja na kvalitet životne sredine, odnosno kvalitet vazduha, kao i javno zdravlje stanovništva, razmatran je samo lokalno, iako brojni dostupni podaci i istraživanja dokazuju da je ovaj uticaj širi, regionalni i prekogranični. Podaci o biodiverzitetu su nepotpuni i ova oblast je površno obrađena. Studija ne pruža analizu varijantnih rešenja, od kojih bi jedno bilo i odustajanje od izgradnje termoelektrane. Uticaj na klimatske promene nije identifikovan ni razmatran, što je nedopustivo s obzirom na obaveze Republike Srbije koje proizilaze iz Pariskog sporazuma, kao i aktuelne klimatske politike Evropske unije

kojoj Srbija teži da se priključi i s kojom i sada ostvaruje značajne ekonomske razmene (a što će biti ugroženo uticajima postrojenja „Kolubara B“).

Organizacije civilnog društva ukazivale su da je Elaborat o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije za „Avala film“ nepotpun (K27, 2020). Neki od ključnih nedostataka su da Elaborat nije izrađen u skladu sa odgovarajućim strateškim i planskim dokumentima u oblasti zaštite životne sredine i planiranja i izgradnje, kao što su: Program zaštite životne sredine Grada Beograda, Strategija pošumljavanja Grada Beograda, Akcioni plan adaptacije na klimatske promene s procenom ranjivosti za Grad Beograd, Planom generalne regulacije sistema zelenih površina Beograda i drugim. Takođe, Elaborat nije sadržao ažurne podatke o stanju životne sredine, zaštićenim vrstama i njihovim staništima.

Poštovanje prava građana na zdravu životnu sredinu i dalje nisu na zadovoljavajućem nivou. Tokom 2020. godine Zaštitnik građana imao je ukupno 5.056 primljenih predmeta, od toga 72 predmeta iz oblasti i resora zaštite životne sredine, što čini 1,42% ukupnog broja predmeta. Prema godišnjem Izveštaju o radu Zaštitnika, najveći broj građana se obraćao s pritužbama na problem zagađenja vazduha, vode i zemljišta, upravljanja otpadom i postupanje nadležnih inspekcija po prijavama građana, a broj obraćanja i pritužbi građana smanjio se u odnosu na prethodnu godinu (ZG, 2021). U Izveštaju se navodi da zbog nedovoljno finansijskih i ljudskih resursa dolazi do izostanka preventivnog postupanja nadležnih organa, kao i da lokalne samouprave u izvesnom broju neblagovremeno ili uopšte ne ispunjavaju zakonom propisane obaveze koje se tiču izrade strateških dokumenata u oblasti zaštite životne sredine. Sproveden je niz kontrolnih postupaka primene odredbi zakona kojima se štiti životna sredina, a najveći broj čine postupci koje je Zaštitnik građana pokrenuo po sopstvenoj inicijativi zbog lošeg kvaliteta i zagađenosti vazduha (ZG, 2021).

Po pritužbama građana Zaštitnik je pokrenuo i postupke radi utvrđivanja zakonitosti postupanja prilikom sprovođenja inspeksijskog nadzora nad radom postrojenja koja mogu izazvati štetne posledice na životnu sredinu, kao i postupanje nadležnih organa po predstavkama građana zbog izgradnje malih hidroelektrana i upravljanja otpadom (ZG, 2021). Zaštitnik građana je istakao

da je potrebno da se uradi sveobuhvatni inspeksijski nadzor JP EPS, Rudarskog basena „Kolubara“ u primeni propisa iz oblasti zaštite životne sredine i donetih studija o proceni uticaja na životnu sredinu. Na taj način je potrebno ustanoviti da li se u navedenim naseljima vrši adekvatan monitoring za pojedine činioce životne sredine, te da li postoje prekoračenja graničnih vrednosti koja su uzrokovana rudarsko-energetskim aktivnostima na ovom području (ZG, 2020a).

Građani su svojim pritužbama takođe ukazali zaštitniku na dva aktivna rudnika na teritoriji opštine Bosilegrad, gde se bez prečišćavanja ispuštaju otpadne vode u Brankovsku i Ljubatsku reku. Nakon sprovođenja inspeksijskog nadzora nad postupanjem dva privredna društva koja eksploatišu rudnike, Ministarstvo zaštite životne sredine donelo je rešenje kojim je kontrolisanim subjektima naložena primena mera za otklanjanje nezakornosti (ZG, 2021). Na osnovu pritužbi meštana Bora i stanovnika koji žive u eksploatacionim zonama rudnika Veliki Krivelj, Bor i Cerovo, Zaštitnik građana je uputio Mišljenje Ministarstvu zaštite životne sredine da je neophodno da Grad Bor u što skorijem roku donese Kratkoročni akcioni plan, koji je trenutno u pripremi, kao i da redovno i potpuno obaveštava stanovništvo grada Bora o stanju životne sredine na celom području grada (ZG, 2020b).

# Finansiranje

Prema Nacionalnoj strategiji za aproksimaciju u oblasti životne sredine, horizontalno zakonodavstvo je oblast čije usklađivanje, sa ekonomske i finansijske tačke gledišta, ne predstavlja veliki izazov, dok su očekivani troškovi sprovođenja propisa u oblasti značajno veći (VRS, 2011). U postskringing dokumentu dodaje se i da će većina troškova u ovom sektoru, oko 15.000.000 evra, nastati sprovođenjem Direktive INSPIRE (Pregovaračka grupa, 2015).

Očigledan je nedostatak informacija o troškovima u vezi sa usklađivanjem propisa Republike Srbije u oblasti horizontalnog zakonodavstva sa istim propisima Evropske unije, kao i njihovim sprovođenjem. Pored toga što javnosti uglavnom nisu dostupni podaci o potrošnji, čak i kada izvesni podaci postoje, oni su neretko nedovoljno precizni i ne poseduju prateća objašnjenja, kao što je slučaj sa Izveštajem o izvršenju budžeta Ministarstva zaštite životne sredine.

# Preporuke



## Strateški i zakonodavni okvir

- 1.** Poboljšati kvalitativno procese strateške procene uticaja na životnu sredinu (SPU) i procene uticaja na životnu sredinu (PU) usvajanjem potrebnih podzakonskih akata i planiranim izmenama i dopunama Zakona o PU i Zakona o SPU.
- 2.** Uskladiti Listu I (projekti za koje je neophodna procena uticaja) i Listu II (projekti za koje se može zahtevati procena uticaja) sa Aneksima I i II Direktive 2011/92/EU.
- 3.** Utvrditi listu planova i programa za koje je obavezna strateška procena uticaja na životnu sredinu i listu planova i programa za koje se može zahtevati strateška procena uticaja na životnu sredinu.



## Sprovođenje propisa

- 4.** Obezbediti transparentno i pravovremeno informisanje javnosti o sprovođenju javnih rasprava unapređenjem obaveštavanja javnosti putem interneta, a u skladu sa smernicama za izradu veb-prezentacija organa državne uprave, organa teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave.
- 5.** Osigurati puno sprovođenje Uredbe o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika (8/2019-79) u sektoru zaštite životne sredine.

- 6.** Primenjivati u potpunosti Pravilnik o sadržini zahteva o potrebi procene uticaja i sadržini zahteva za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu, prilikom izrade studija o proceni uticaja na životnu sredinu.
- 7.** Obezbediti uključivanje procene kumulativnog uticaja u studije procene uticaja na životnu sredinu.
- 8.** Uspostaviti praksu kontrole kvaliteta studija o proceni uticaja na životnu sredinu, kao i reviziju studija svakih pet godina.
- 9.** Radi veće usaglašenosti s Direktivom 2003/35/EC potrebno je podizanje kapaciteta nacionalnih institucija i lokalnih samouprava u vezi s postupcima učešća javnosti tokom pripreme i izmene ili revizije planova i programa.
- 10.** Pooštriti kaznene odredbe za zagađivanje životne sredine.
- 11.** Pooštriti i dosledno sprovoditi kaznene odredbe za nepoštovanje propisa u postupku procene uticaja i strateške procene uticaja na životnu sredinu.
- 12.** Tokom trajanja pandemije COVID-19 obezbediti punu primenu Arhuske konvencije u pogledu prava građana da učestvuju u donošenju odluka, pravu na informacije o životnoj sredini i pravu na pristup pravnoj zaštiti. Sve procese donošenja odluka (usvajanja planova, programa, javnih politika, zakonskih rešenja, odobravanje projekata koji mogu uticati na životnu sredinu) u kojima se krše prava građana je neophodno odložiti dok se ne steknu epidemiološki uslovi za sprovođenje ovih procesa u skladu sa zakonima Republike Srbije i Arhuskom konvencijom.

# Reference

- BGEN, 2020. *Balkan Green Energy News*: Glavne mane EPS-ove studije o životnoj sredini za obnovu pogona TENT A. Dostupno na: <https://balkangreenenergynews.com/rs/glavne-mane-eps-ove-studije-o-zivotnoj-sredini-za-obnovu-pogona-tent-a/> [pristupljeno 4. marta 2021]
- BGEN, 2021. *Balkan Green Energy News*: Interesi investitora ispred ljudskih prava, javne rasprave bez javnosti. Dostupno na: <https://balkangreenenergynews.com/rs/interesi-investitora-ispred-ljudskih-prava-javne-rasprave-bez-javnosti/> [pristupljeno 4. marta 2021]
- BOŠ, 2020a. Beogradska otvorena škola: Obustaviti postupke javnog uvida u planske akte i procene uticaja na životnu sredinu, dok traje vanredna situacija. Dostupno na: <http://www.bos.rs/ekz/vesti/134/2020/12/04/obustaviti-postupke-javnog-uvida-u-planske-akte-i-procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu-dok-traje-vanredna-situacija.html> [pristupljeno 4. marta 2021].
- BOŠ, 2020b. Beogradska otvorena škola: Bez javnih rasprava dok se ne steknu uslovi za učešće javnosti: Prekinuta sednica komisije za planove za izgradnju termoelektrane „Kolubara B“. Dostupno na: <https://www.bos.rs/rs/vesti/21/9082/bez-javnih-rasprava-dok-se-ne-steknu-uslovi-za-ucesce-javnosti--prekinuta-sednica-komisije-za-planove-za-izgradnju-termoelektrane-kolubara-b.html> [pristupljeno 4. marta 2021]
- BOŠ, 2020v. Beogradska otvorena škola: Poništiti nezakonite procedure izrade planskih dokumenata. Dostupno na: <http://www.bos.rs/ekz/vesti/134/2020/12/16/ponistiti-nezakonite-procedure-izrade-planskih-dokumenata.html> [pristupljeno 4. marta 2021]
- K27, 2020: Koalicija 27: Koalicija 27 podržala podnete primedbe na Regulatorni plan izgradnje „Avala filma“ na Košutnjaku. Dostupno na: <https://www.koalicija27.org/saopstenja-za-javnost/koalicija-27-podrzala-primedbe/>
- Pregovaračka grupa (2015): Status i planovi prenošenja i sprovođenja pravnih tekovina EU za Poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promene
- RERI, 2020a. Regulatorni institut za obnovljivu energiju i životnu sredinu: Javna prezentacija bez javnosti i studija bez uticaja. Dostupno: <https://www.eri.org.rs/javna-prezentacija-bez-javnosti-i-studija-bez-uticaja/> [pristupljeno 4. marta 2021]
- RERI, 2020b. Regulatorni institut za obnovljivu energiju i životnu sredinu. Dostupno na: <https://www.eri.org.rs/povecanje-flotacije-rudnika-bakra-u-majdanpeku-bez-procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/> [pristupljeno 4. marta 2021]
- VRS, 2011. Vlada Republike Srbije: Nacionalna strategija za aproksimaciju u oblasti životne sredine za Republiku Srbiju („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 80/2011). Dostupno na: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2011/80/1/reg> [pristupljeno 4. marta 2021]
- VRS, 2014. Vlada Republike Srbije: Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije. Dostupno na: [https://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna\\_dokumenta/npaa/npaa\\_2014\\_2018.pdf](https://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/npaa/npaa_2014_2018.pdf) [pristupljeno 3. marta 2021]
- VRS, 2018. Vlada Republike Srbije: Treći, revidirani Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije. Dostupno na: [https://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna\\_dokumenta/npaa/npaa\\_2018\\_2021.pdf](https://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/npaa/npaa_2018_2021.pdf) [pristupljeno 3. marta 2021]
- VRS, 2019. Vlada Republike Srbije: Plan rada Vlade za 2019. godinu. Dostupno na: [http://www.gs.gov.rs/doc/PLAN\\_RADA\\_VLADE\\_2019.pdf](http://www.gs.gov.rs/doc/PLAN_RADA_VLADE_2019.pdf) [pristupljeno 4. marta 2021]
- VRS, 2020. Vlada Republike Srbije: Plan rada Vlade za 2020. godinu. Dostupno na: [http://www.gs.gov.rs/doc/PLAN\\_RADA\\_VLADE\\_2020.pdf](http://www.gs.gov.rs/doc/PLAN_RADA_VLADE_2020.pdf) [pristupljeno 4. marta 2021]
- VRS, 2021. Vlada Republike Srbije: Plan rada Vlade za 2021. godinu. Dostupno na: [http://www.gs.gov.rs/doc/PLAN\\_RADA\\_VLADE\\_2021.pdf](http://www.gs.gov.rs/doc/PLAN_RADA_VLADE_2021.pdf) [pristupljeno 4. marta 2021]

- ZG, 2020a. Zaštitnik građana: U što skorijem roku omogućiti preseljenje svih ostalih meštana Velikih Crljena, Zeoka i Medoševca koji žive u neposrednoj blizini Rudarskog basena „Kolubara“. Dostupno na: <https://ombudsman.rs/index.php/2011-12-11-11-34-45/6432-u-sh-s-ri-r-u-guci-i-pr-s-lj-nj-svih-s-lih-sh-n-v-li-ih-crlj-n-z-i-d-sh-vc-i-ziv-u-n-p-sr-dn-blizini-rud-rs-g-b-s-n-lub-r> [pristupljeno 3. marta 2021]
- ZG, 2020b. Zaštitnik građana: Grad Bor da donese Kratkoročni akcioni plan i da redovno i potpuno obaveštava stanovništvo o stanju životne sredine. Dostupno na: <https://ombudsman.rs/index.php/2011-12-11-11-34-45/6433-gr-d-b-r-u-sh-s-ri-r-u-d-d-n-s-r-r-cni-ci-ni-pl-n-i-d-r-d-vn-i-p-pun-b-v-sh-v-s-n-vnish-v-s-nju-ziv-n-sr-din> [pristupljeno 3. marta 2021]
- ZG, 2021. Zaštitnik građana: Redovan godišnji izveštaj Zaštitnika građana za 2020. godinu. Dostupno na: [https://ombudsman.rs/images/2020/Redovan\\_godi%C5%A1nji\\_izve%C5%A1taj\\_Za%C5%A1titnika\\_gra%C4%91ana\\_za\\_2020\\_godinu.pdf](https://ombudsman.rs/images/2020/Redovan_godi%C5%A1nji_izve%C5%A1taj_Za%C5%A1titnika_gra%C4%91ana_za_2020_godinu.pdf) [pristupljeno 15. marta 2021]





# HORIZONTALNO ZAKONODAVSTVO

## Mart 2020

Potpisan **Preliminarni sporazum o saradnji za izgradnju termoelektrane Kolubara B** između EPS-a i kineske kompanije PowerChina.

## Jun 2020

Počinje **javni uvid** u Nacrt Prostornog plana područja posebne namene za izgradnju termoelektrane „Kolubara B“ i Izveštaj o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu.

## Jul 2020

**Javna sednica Komisije za planove odložena** zbog epidemiološke situacije u vezi s pandemijom COVID-19.

## Septembar 2020

**Javna sednica Komisije za planove održana** je u Lazarevcu, uočen je niz nepravilnosti.

- dozvoljeni broj osoba zbog važećih epidemioloških mera je bio 30, a zainteresovanih građana bilo je više od 30;
- organizator Javne sednice je građanima sugerisao da napuste prostorije;
- nije vođen zapisnik;
- javna sednica prekinuta je posle sat vremena, bez obrazloženja i bez objavljivanja naknadnog datuma održavanja.

- Oglas za održavanje sednice bio objavljenom samo u dnevnom listu „Kurir“ 16. 10. 2020. godine, na dan rasprave.
- Ministarstvo građevina, saobraćaja i infrastrukture je dostavilo informaciju da je oglas objavljen na sajtu dan pred sednicu, što nije bio slučaj.

## Oktobar 2020

**Javna sednica Komisije za planove je održana 16. 10. 2020. godine** u Beogradu, u jutarnjim časovima, bez prisustva javnosti. Ponovo uočene nepravilnosti.

**KOLUBARA B**

## EPILOG

- ▶ Čitav proces održavanja javne sednice praćen je brojnim javnošću.
- ▶ U toku postupka prekršena je Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru, kao i Pravilnik o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja.
- ▶ Građanima je onemogućeno da učestvuju u procesu donošenja odluke o prostornom planu područja posebne namene za izgradnju termoelektrane „Kolubara B“ time što je obaveštenje o ponovljenoj javnoj sednici objavljeno na dan održavanja iste.

### \* Izvori:

**BOŠ:** [https://www.bos.rs/rs/vesti/21/9082/bez-javnih-rasprava-dok-se-ne-steknu-uslovi-za-ucese-javnosti\\_-prekinuta-sednica-komisije-za-planove-za-izgradnju-termoelektrane-kolubara-b.html](https://www.bos.rs/rs/vesti/21/9082/bez-javnih-rasprava-dok-se-ne-steknu-uslovi-za-ucese-javnosti_-prekinuta-sednica-komisije-za-planove-za-izgradnju-termoelektrane-kolubara-b.html)  
**Balkan Green Energy News:** <https://balkangreenenergynews.com/rs/interesi-investitora-ispred-ljudskih-prava-javne-rasprave-bez-javnosti/>  
**B92:** [https://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2020&mm=03&dd=06&nav\\_id=1663238](https://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2020&mm=03&dd=06&nav_id=1663238)



KOALICIJA 27